

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie niewypłacania lub nieterminowego wypłacania wynagrodzeń za pracę w Polsce w roku 2010 i w latach poprzednich.

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 29 sierpnia 2011 r. zapoznała się z materiałem pt. "Niewypłacanie lub nieterminowa wypłata wynagrodzeń za pracę w Polsce - ocena możliwości ograniczenia występowania procederu i skuteczności stosowanych sankcji", przygotowanym przez Głównego Inspektora Pracy oraz z opracowaniami Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury Generalnej, dotyczącymi tej tematyki.

Problem niewypłacania lub nieterminowego wypłacania wynagrodzeń za pracę nie jest zjawiskiem nowym i należy do najpoważniejszych negatywnych zjawisk w relacjach pomiędzy pracownikami i niektórymi pracodawcami.

Kwestię powyższą niejednokrotnie podnosiła Rada Ochrony Pracy; ostatnio w swoich stanowiskach z 12 stycznia 2008 oraz z 17 lutego 2009. Z niepokojem należy stwierdzić, że dokonane wówczas przez Radę spostrzeżenia oraz postawione postulaty pozostają do dziś aktualne.

1. Rada Ochrony Pracy podkreśla, że prawidłowe wypłacenie wynagrodzenia za pracę jest podstawowym obowiązkiem pracodawcy, a jego niewypłacanie - ciężkim naruszeniem praw pracowniczych. Rada zaleca Państwowej Inspekcji Pracy kontynuację i wzmoczenie kontroli, dotyczących wypłaty wynagrodzeń: podczas rutynowych kontroli kompleksowych, jak również podczas kontroli problemowych, nakierowanych wyłącznie na te zagadnienia.
2. Rada stwierdza, że zawarte w materiałach dane nie dotyczą ogółu pracodawców, a jedynie pracodawców kontrolowanych. Gdyby wziąć pod uwagę ogół pracodawców - odsetek nieprawidłowości prawdopodobnie byłby znacznie niższy. Dlatego też, aby poznać rzeczywistą skalę zjawiska - Rada postuluje przeprowadzenie wiarygodnych, ogólnopolskich badań problemu niewypłacania wynagrodzeń. Badania te powinny uwzględnić strukturę geograficzną, profil działalności, wielkość przedsiębiorstw, formę ich własności.
3. Rada postuluje kontynuowanie przez Państwową Inspekcję Pracy działań prewencyjnych i kontrolnych, dotyczących prawidłowości wypłaty wynagrodzeń. Szczególnie ważna jest profilaktyka i szkolenia, propagowanie dobrych wzorów i pomoc prawna, skutecznie skierowana zwłaszcza do firm zatrudniających do 49 pracowników, gdzie skala tego zjawiska jest największa. Firmy mniejsze, nieposiadające wysoko wyspecjalizowanych służb prawnych częściej mają problemy z interpretacją skomplikowanych przepisów.
4. W związku z tym, że jako główną przyczynę nieprawidłowości przy wypłacie wynagrodzeń wymienia się trudności natury ekonomicznej u pracodawcy; w szczególności tzw. "zatory płatnicze" - Rada proponuje, aby problem ten został przeanalizowany w gronie reprezentantów Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwa Finansów - pod kątem odpowiednich zmian w przepisach.
5. Rada zauważa problem dysproporcji pomiędzy liczbą wniosków, dotyczących nieprawidłowości wypłacania wynagrodzeń, kierowanych do Prokuratury a znaczną liczbą umorzeń i odmów wszczęcia postępowania. Świadczy to o różnicach w postrzeganiu tego samego czynu przez Państwową Inspekcję Pracy oraz wymiar sprawiedliwości. Rada apeluje do właściwych urzędów o bardziej efektywną i konstruktywną współpracę, a także odpowiednie wzajemne szkolenia.
6. Rada podkreśla, że zjawisko nieprawidłowości w zakresie wynagradzania pracowników może być także przejawem nieuczciwej konkurencji. Pracodawca rzetelny staje się często niekonkurencyjny (np. przegrywa przetarg) wobec tego, który "oszczędza na pracownikach" i tym samym może zaoferować niższą cenę.
7. Rada uważa za zasadne rozważenie możliwości poszerzenia przesłanek uruchomienia wypłat dla pracowników, którym pracodawca zalega z wynagrodzeniem, z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 14 września 2011 r.